

NOTISER

Ella Odstedt: *Norrländsk folktradition*. Uppteckningar i urval och med kommentar av Bengt af Klintberg (Acta Academiae Regiae Gustavi Adolphi 84). Kungl. Gustav Adolfs Akademien för svensk folkkultur, Uppsala 2004. 452 s., ill. ISBN 91-85352-53-5.

Bengt af Klintbergs kommenterade urval av Ella Odsteds uppteckningar av norrländskt traditionsmaterial, som presenteras i föreliggande bok, känns som ett både lovt och lite ovanligt företag i dagens värld. De senaste decennierna har ju sammanställningen av materialpublikationer närmast avstannat på många håll, fastän behovet av dem inte har minskat. Därför är det glädjande att Kungl. Gustav Adolfs Akademien har återupptagit sin verksamhet på detta område. Bengt af Klintberg har en gedigen erfarenhet av dylikt arbete, och det var han som föreslog Odsteds samlingar för utgivning i bokform. Efter att ha läst boken förstår jag varför han valde just hennes uppteckningar; de innehåller många intressanta detaljer som sällan kom med i andra samlingar.

Boken inleds med en presentation av Ella Odstedt som insamlare, och av principerna för materialurvalet i boken. Det är uppenbart att Odstedt var en mycket mångsidig upptecknare, och hennes samlingar täcker alla aspekter av det som Carl Wilhelm von Sydow betraktade som folklorens fält, dvs. folklig dikt, tro, sed och folkets sätt att tänka. Här finns allt från sagor, sägner, visor, ramsor, ordspråk och gåtor till föreställningar om naturen, om människan och hennes lott i livet, trolldom, spådomar och läkekonst samt årets och livets högtider. Tänkesätt och världsbild kommer framförallt fram i de relativt många personliga erfarenhetsberättelserna som ingår i Odsteds material, och i sagesmännens/kvinnornas kommentarer, som hon till all lycka inte redigerat bort. Vi får vara tacksamma över att hon i sitt eget arbete inte tog föreställningen om den ideala uppteckningen på alltför blodigt allvar.

Allt som allt innehåller boken 1487 uppteckningar av varierande längd. Därefter följer en kommentar med

proveniensuppgifter och information om sagesmännen/kvinnorna, ett viktigt redskap för de läsare som vill använda sig av materialet i sin egen forskning. En bibliografi ger sedan vidare litteraturtips om de typer av traditioner som behandlas. Slutligen kommer tre register: det första kopplar ihop informanterna med de texter som upptecknats efter dem, det andra sammanbinder orterna med de uppteckningar som gjorts där, och det tredje är ett sakregister. Dessa underlättar mer riktat sökande efter forskningsmaterial, efter ort eller fenomen.

Det mest spännande materialet är, såsom af Klintberg också påpekar, onekligen folktro- och trolldomstraditionerna, som ofta innehåller berättarnas personliga kommentarer. Här kan man ana konturerna av det sociala sammanhang de ingick i – bättre än i många andra fall där de personliga dragen saknas – och något stoff för idealisering av det gamla bondesamhället är det inte alltid. Just därför är det så värdefullt för den folkloristiska och etnologiska forskningen. Jag är dock övertygad om att hela materialet kommer att vara till stor nytta för nordiska forskare, och det är utmärkt att det nu blir tillgängligt för oss i tryck.

Camilla Asplund Ingemark, Åbo

Signums svenska konsthistoria: Konsten 1915–1950. Bokförlaget Signum, Lund 2002. 695 s., ill. ISBN 91-87896-48-6.

Signums svenska konsthistoria finns numera i tolv band, varav den senast utgivna delen omfattar åren 1915–1950. Återstående delar är *Konsten 1950–1975* och *Konsten 1975–2000*, som kommer att avsluta denna unika genomlysning av det svenska kulturarvet från stenåldern fram till idag. I likhet med föregående band utmärks det gedigna referensverket av såväl bredd som djup – en rad områden av konsten behandlas av kunniga författare knutna till universitet och museer runt om i landet. Måleriet och skulpturen, Grafiken, Textilkonsten, Keramiken, Arkitekturen och Trädgårdskonsten